

Embetet og det allmenne prestedømme i lavkirkelig vekkestradisjon

Ludvig Hopes bok "Kyrkja og Guds folk" kan regnes som det mest representative uttrykk for den lavkirkelige vekkestradisjons kirke- og embetssyn. Boken gir imidlertid bare i liten grad en teologisk begrunnelse for kirke- og embetssynet. Det betyr ikke at Hope selv ikke hadde en bibelsk begrunnelse for sitt syn, men i stedet for å legge fram denne begrunnelsen med egne ord, føyer han inn noen sitat fra Sigurd Odland, Rudolf Sohm og Martin Luther mot slutten av boken. Han mente at hans syn var helt og fullt i tråd med både Skriften og Luther.

Konrad Fjell har for kort tid siden skrevet et meget lesverdig og utfyllende foredrag om "Luthers tanker om embetet og ordinasjonen" – hvor han går langt dypere i materien enn det jeg har anledning til her (det tangerer vel også det Mikkel Vigilius skal foredra om). Fjell søker å vise at den tenkning som de lavkirkelige vekkesbevegelsene har fulgt nettopp har sin basis både i Luthers lære og i Skriften. (Jeg legger Fjells artikkel ved som en fil, slik at hans argumentasjon kan tas med i betraktning i kommentarene).

Da Konrad Fjell har gitt en så god innføring i mitt emne allerede, ønsker jeg ikke bare å gjenta det han har sagt der, men mer sette det hele inn i en større bibelsk ramme og trekke opp noen lange linjer i Skriften. Foredraget vil derfor til dels mangle den grundige argumentasjon og imøtegåelse av andre historiske kirke- og embetssyn som Fjells foredrag har. Det får vi i stedet la stå til samtalen etter foredraget.

Den gamle pakts åpenbaring – tabernaklet:

Sentrum i Guds åpenbaring til frelse var gudstjenesten i tabernaklet, og senere tempelet. Der tok Gud selv bolig, der åpenbarte han sitt råd og sin herlighet, midt i folket. Ved innvielsen av tabernaklet kan vi lese at skyen som fulgte israelsfolket la seg over og dekket tabernaklet, og Herrens herlighet fylte tabernaklet (2Mos 40:34ff). Det samme gjentok seg ved innvielsen av tempelet (1Kg 8:10; 2Kr 7:1ff).

Hele gudstjenesten og gudslivet sentrerer om Guds herlighets bolig i Israel. Hvorfor? Jo, for her møtte den troende Gud selv i hans åpenbaring. Noe annet sted hadde han ikke til møte med Gud og kjennskap til ham. Derfor måtte alle til Israel, til Jerusalem, for å lære Gud å kjenne i hans frelsesåpenbaring.

Gud åpenbarte seg ikke på offerhaugene, men hadde satt folket stevne ett sted, i helligdommen: "Og jeg vil komme sammen med deg der." (2Mos 25:22).

Åpenbaringen i Kristus – oppfyllelsen:

Men da Guds Sønn ble kjød og tok bolig i blant oss, da var det Herren selv som *tabernaklet* i blant oss. Slik Herrens herlighet fylte tabernaklet i den gamle pakt, slik ble hele Herrens

herlighet åpenbart i Jesus Kristus. ”Og vi så hans herlighet, en herlighet som den en enbåren Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet” (Joh 1:14). En enbåren Sønn må ikke dele sin Fars herlighet med noen andre, men eier hele herligheten. Slik også med Jesus. ”I ham bor hele guddommens fylde legemlig” (Kol 2:9). Her er mer enn tempelet!

Med Jesus kom oppfyllelsen av det som den gamle pakt bare hadde gitt skyggen av. Nå var Gud selv i blant oss – Immanuel - og virkeliggjorde hele sin frelse. Jesus var den fullkomne yppersteprest som ikke gikk inn i en helligdom gjort med hender, men som gikk inn i den himmelske helligdom og vant en evig forløsning (Heb).

Den nye pakts tempel – den troende menighet:

Da Jesus hadde fullendt sin frelsesgjerning for oss, fór han opp til himmelen. Tempelet i Jerusalem hadde utspilt sin rolle og Jesus var ikke lenger på jorden. Hvor var nå tempelet, hvor skulle nå Gud åpenbare seg og sin frelse?

Vi står foran en ny åpenbaringshistorisk epoke. Denne epoke begynte på pinsedag.

Åndsutgytelsen på pinsedag innebærer at Guds Ånd tar bolig i sin troende menighet, som i sitt tempel, for å utruste og gjøre de troende i stand til den tjeneste menigheten har overfor verden – å vitne om Kristus og åpenbare ham og hans frelse.

Slik Herrens herlighet hadde fylt tabernaklet og tempelet, og fylte Jesus Kristus legemlig, slik tar Guds Ånd bolig i apostlenes hjerter og gjør de troende i den nye pakt til et tabernakel eller tempel for Gud selv (Apg 2:2-4; 2Kor 6:16), for å åpenbare Jesus og frelsen i ham for alle folkeslag under himmelen.

Fra pinsedag skulle Guds frelse i Jesus Kristus åpenbares for verden, ikke gjennom en bygning gjort av hender, heller ikke gjennom Kristi jordiske skikkelse, men gjennom hans troende. Derfor kalles også den troende menighet for Kristi legeme, og i likhet med tempelet er det fylt av ham som fyller alt i alle (Ef 1:23).

Dette gjelder både den enkelte troende og den troende menighet. Hver for seg er den troende et tempel, og likevel blir ikke alle de troende til en mengde templer, men de utgjør sammen bare ett eneste tempel, ett legeme. Det er ikke bare tale om at kroppen blir som et hus eller en hytte for Den Hellige Ånd, men det er tale om at kroppen og hele livet og ferden helliges til å uttrykke Guds eget bilde og herlighet (1Kor 6:19-20).

Grunnforutsetningen for å kunne speile av Herrens herlighet, være et tempel for Guds Ånd hvor Herrens herlighet lyser fram, det er at en selv lik Moses lever med Herren Jesus og skuer hans herlighet. ”Men vi som med utildekket ansikt ser Herrens herlighet (Kristus) som i et speil (dvs i Ordet), vi blir alle forvandlet til det samme bilde, fra herlighet til herlighet, som av Herrens Ånd.” (2Kor 3:18).

Åndsfylden og åpenbaringen av Kristi herlighet viser seg først og fremst i de troendes liv og ferd, i en likedannelse med Kristus – en likedannelse med Kristus slik han var her på jord (lammet), ikke slik han nå er i herlighet! Kristus selv vinner skikkelse i den troende (Gal 4:19) i det han bor i den troende ved sin Ånd og mer og mer tar den troende i besittelse: hans hjerte, vilje, hode og tanker, munn, hender og føtter. Jesus sier i Joh 14:23: ”Om noen elsker meg, da holder han mitt ord, og min Far skal elske ham, og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham.”

Det er intet som åpenbarer Kristus sterkere i de troendes liv, enn når de troende tålmodig lider uskyldig her i verden uten å ta igjen, uten å hevde seg selv, men i alle ting tilgir og bærer de andres synder som et tålmodig offerlam. Skriften akter dette meget høyt og kaller disse lidelsene for ”Kristi lidelser”. Og apostelen Peter sier: ”I samme grad som dere har del i Kristi lidelser, skal dere glede dere, for at dere også kan juble i glede når hans herlighet blir åpenbart. Om dere blir spottet for Kristi navns skyld, er dere salige, for herlighetens og Guds Ånd hviler over dere” (1Pet 4:13-14). Slik herlighetens og Guds Ånd hvilte over tabernaklet, hviler den over en slik troende, for her åpenbares Kristus selv!

Det er følgelig en grunnvillfarelse når den kristne menighet søker å vinne oppmerksomhet og innflytelse gjennom ytre prakt og makt. Både når det gjelder den enkelte troende og menigheten som helhet, gjelder det at skatten er gitt oss i leirkar, for at den rike kraft skal være av Gud og ikke av oss selv (2Kor 4).

Et nytt presteskap og en ny åndelig gudstjeneste - 1Pet 2:4-10

Det var ikke bare tempelet som ble nytt på pinsedag, prestedømmet ble også nytt.

I den gamle pakts tid var det bare Arons sønner som var prester. Det var et særlig prestedømme, som ingen andre israelitter og enda mindre hedninger kunne få del i.

Men i og med at Jesus kom som Ypperstepresten og oppfylte det som den gamle pakts gudstjeneste bare var en skygge av og bare pekte fram mot, så omskiftes også prestedømmet og gudstjenesten. Dette åpenbares også på pinsedag.

En universal menighet hvor alle troende er prester

På pinsedag gjør Gud igjen alle folk til ett gjennom frelsen i Jesus Kristus. Språkunderet på pinsedag er et motbilde til Babels forvirring. I Babel ble ett folk til mange, på pinsedag blir mange folk til ett i Kristus Jesus. Gud åpenbarer at i Jesus Kristus er de som var langt borte – hedningene – kommet nær til. Her er det ikke lenger jøde eller greker, barbar eller skyter, her er de alle ett i Kristus Jesus, og alle troende, både av jøder og hedninger, utgjør ett eneste tempel i Herren (Ef 2:11-22).

Guds menighet er ikke lenger bare knyttet til Israel og Israels folk, men er fra pinsedag av noe universelt, av alle stammer, folk og tungemål. Fra pinsedag av skal evangeliet ved menigheten forkynnes for alle folkeslag under himmelen. Tempelet og Guds åpenbaring er ikke lenger bare i Jerusalem. Men overalt hvor det finnes troende, der er Gud selv til stede og åpenbarer seg selv og sitt frelsesråd gjennom sine. De troende er et Kristi brev der de vandrer fram, kjent og lest av alle mennesker (2Kor 3:3).

Men det er også en annen ting som åpenbares på pinsedag. Alle dem som ble salvet med Guds Ånd denne dagen, var lege menn. Ingen av dem var prester eller embetsinnehavere i den gamle pakts forstand. Nå salves de imidlertid alle til sin åpenbaringstjeneste, til sin vitnetjeneste overfor verden, som en guddommelig bekreftelse på misjonsbefalingen. Det er et helt nytt presteskap som åpenbares på pinsedag, et alminnelig prestedømme, hvor alle troende er prester og salvet med Guds Ånd til vitnetjeneste (åpenbaringstjeneste) overfor verden (Apg 2:16-21).

Nå hadde alle de troende i den gamle pakt også Guds Ånd som barnekårets Ånd. Men det var bare de særlig salvede embetsbærerne; prestene, kongene og profetene, som var salvet til å formidle Guds åpenbaring. I den nye pakt har imidlertid alle troende fått del i denne åpenbaringstjenesten eller vitnetjenesten (1Pet 2:9).

Den særlige åndsmeddelelse og åndsutrustning som blir apostlene til del på pinsedag, den får også samaritanere og hedninger del i senere, og apostlene er vitner til det (Apg 8:15-17; 10:44ff; 19:6). Det er verken tale om "second blessing" (pinsevennenes forklaring) eller ugjenfødte troende som blir gjenfødt og kommer igjennom til liv i Gud ved håndspåleggelse (tradisjonell luthersk forklaring), men det er tale om gjenfødte troende mennesker som får del i pinsedagens åpenbaringshistoriske åndsmeddelelse, som et tegn og guddommelig bekreftelse på at de også tilhører den nye pakts tempel og presteskap (jf Ef 2:11ff).

Den nye pakts tempel eller åndelige hus er samtidig et hellig presteskap (1Pet 2:4ff).

I den nye pakt er det de samme mennesker som utgjør tempelet av levende steiner som også utgjør presteskabet. Det er ikke noen som er kirken eller huset, og så er det bare noen av disse som er prester, eller noen andre. Nei, det åndelige hus av levende steiner er samtidig det hellige presteskabet (1Pet 2:5). Hver eneste kristen er prest for Gud. Og noe annet presteskap finnes ikke i den nye pakts menighet og kirke.

Mens man i det aronittiske prestedømme var prest i kraft av forgjengelig sæd (dvs i kraft av å være av Arons ætt), så er det i det nytestamentlige alminnelige prestedømme slik at der er en bare prest i kraft av uforgjengelig sæd, ved Guds ord, som lever og blir. Det er ikke fødselen, men gjenfødselen som er grunnlag for å tre inn i det alminnelige prestedømme.

Ingen kan med andre ord tre fram for Gud og leve ham nær, som ikke er født på ny og er blitt prest for Gud. Og det skjer gjennom dåp og tro på Jesus Kristus som stedfortreder. Ved dåpen

og troen fødes vi på ny og blir gjort til kongelige prester for Gud. Da er vi nemlig i Guds øyne rene og hellige, ikke i kraft av vår egen renhet, men i kraft av Jesu blod og hans rettferdighet (Tit 3:5).

Hva innebærer det å være prest – den åndelige gudstjeneste?

Vårt ord prest går tilbake til ordet presbyteros – eldste – og er noe ganske annet enn det bibelske ordet vi oversetter med prest. For å være prest – hieveys - er i bibelsk betydning å være *offerprest*.

Den som er prest må ha noe å bære fram for Gud, noe som skal ofres – et hellig presteskap til å bære fram åndelige offer (1Pet 2:5). Den katolske tanken om presten som offerprest i messen (messeofferet), som også enkelte lutheranere vil lese inn i nattverden, er antikristelig! Hvorfor skal lutherske evangeliske prester stå vendt mot alteret (!) og løfte opp Jesu legeme og blod? Er det Gud som er adressat for nattverdhandlingen? Bringes Jesus som offer på alteret i evangelisk nattverd? Nei, la oss slutte med dette, og heller holde fram Jesu legeme og blod for de troende, til tro og trøst for dem som skal spise og drikke! ”For dere!”

Hva er det så vi som prester skal bære fram og ofre? Oss selv, våre legemer, sier Guds ord (Rom 12:1). Vårt offer er ikke til soning av verdens synd, det offeret er brakt av Jesus Kristus en gang for alle, da han ofret seg selv for oss på Golgata kors. Men vår alter- og offertjeneste i hverdagen har likevel betydning for verden. Vi er regnet som slaktefår (Rom 8), vi må også lide for verdens synd og bære dens byrder – ikke til soning, men gjennom vår ferd i Kristi etterfølgelse åpenbares Kristus, hans sinn og hans kjærlighet, for verden (jf 1Pet 2:21ff).

Jesus har faret opp fra denne verden, han åpenbares ikke i sin egen person for verden lenger, han åpenbares kun gjennom sine. Han vil vinne skikkelse i oss, Lammets skikkelse. Vi skal vandre i hans fotspor – Lammets fotspor. Vi skal bære hans kors. Slik åpenbares Kristus for verden – det er vår åndelige gudstjeneste, og det er en virkelig altertjeneste og offertjeneste hvor vi selv, våre legemer og alt vi har legges på alteret (jf Fil 2:17; Rom 15:16; 2Kor 12:15).

Alle troende har direkte adgang til Gud – uten noen annen mellommann enn Jesus

Men prestene har ikke bare en tjeneste overfor verden, men også overfor Gud. I den gamle pakt var det bare prestene som kunne tre fram for Gud i helligdommen, som kunne bære fram folkets bønner og søke soning for folkets synder osv. Prestene var mellommenn.

Men den nye pakt kjenner ingen annen mellommann enn Jesus Kristus, for ved ham har vi alle adgang like inn i helligdommen (1Tim 2:5). Alle troende er Guds husfolk, er prester som i Jesu navn kan tre fram for Gud i bønn og tro – be for seg selv og andre, uten å gå veien om noen annen mellommann. Det nye testamente kjenner ikke til en egen prestestand som står mellom Gud og hans husfolk, de troende.

Alle troende har åndelig rett til å forvalte nådemidlene

Enhver kristen er også i den grad som han kalles og brukes av Gud "et sendebud i Kristi sted" (2Kor 5:20; 1Pet 2:9). Og det er han i kraft av gjenfødselen, i kraft av å ha blitt et lem på Kristi legeme, en levende stein på Kristi tempel, og han trenger ikke noen særskilt ordinasjon eller innvielse eller annen fullmakt enn den som er gitt alle troende i dåpen og misjonsbefalingen.

Luther sier i skriftet til den tyske adel at alle som er krøpet ut av dåpen dermed er innviet til både prest, biskop og pave. Det er ikke behov for noen ytterligere ordinasjon enn dåpen.

Enhver kristen har dermed åndelig rett til å forvalte nådemidlene, dvs til å lese Skriften for seg selv og andre, vitne i ord og gjerning, til å døpe og dele ut nattverden. Og denne rett har ikke en kristen bare i nødsfall, men rent prinsipielt - ganske enkelt fordi denne rett følger av det alminnelige prestedømme som Skriften taler om. Det ser vi også praktisert i det nye testamente. Filip som var satt til tjeneste ved bordene, og ikke til en særlig tjeneste med Guds ord, han forkynte Guds ord med stor frimodighet. De troende brøt brødet i hjemmene, dvs hadde nattverd i sine hjem, helt i tråd med hvordan de hadde holdt påskemåltid (Apg 2:46). Det var ikke en egen stand som ledet påskemåltidet, men det gjorde den troende husfar. Og slik også med dåpen. Den praktiserte man ganske visst på samme måte som omskjærelsen. Det var ikke en handling som en egen geistlig stand skulle utføre, men det var husfarens ansvar.

Det er behov for offentlige embeter

At alle troende har åndelig rett til å forvalte nådemidlene betyr ikke at det ikke skal være noen som helst orden i nådemiddelforvaltningen og tjenestene i menigheten, når de troende kommer sammen offentlig. Gud er ordens Gud. Og Gud har en orden i tjenestene i sitt tempel, men disse tjenestene er ikke noen mellominstans mellom Gud og mennesker, og er ikke forbeholdt en særlig hellig eller benådet stand med en slags åndelig enerett på å forvalte nådemidlene. I den gamle pakts tempel ble tjenestene fordelt blant prestene ved loddtrekning. Alle skulle ikke gjøre alt, men enhver skulle ta vare på sin tjeneste og det skulle være en oppgavefordeling, hvis ikke ville det blitt kaos. Slik må det også være i den nytestamentlige menighet. Noen må følgelig kalles til å ha bestemte offentlige embeter, tillitsoppgaver osv (forkynnere, lærere, eldste, hyrder mv).

Skriften har mye å si om hvem som skal forkynne offentlig og ha hyrdeansvar i menigheten, og hva som kreves av slike (1Tim 3:1ff), men det har intet med noen egen geistlig stand å gjøre. Det har med ferd og åndelig innsikt, utrustning og nådegaver som Gud gir å gjøre. Skriften sier at Gud har satt i menigheten eller gitt til menigheten: noen til apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere (Ef 4:11; 1Kor 12:28; Rom 12:6). Når vi ser i NT, så ser vi at Gud ikke gir og setter disse i menigheten gjennom selve ordinasjonshandlingen, men at det er motsatt. De som Gud har gitt og satt i menigheten, og som menigheten blir seg bevisst å ha i

sin midte, de blir så innsatt av menigheten til sin tjeneste, etter at de er prøvet (jf 2Tim 2:2; Tit 1:5).

Men fikk ikke Timoteus en særlig embetsnåde eller nådegave ved sin ordinasjon (1Tim 4:14; 2Tim 1:6)? Den nådegave Timoteus fikk ved innvielsen med håndspåleggelse var intet uutslettelig merke. Han er i ferd med å forsømme sin nådegave, og formanet til å tenne den opp igjen. Talen om denne nådegave er knyttet til ord om hans unge alder og motløshet. Innvielsen skulle gi ham en særlig kallsbekreftelse, ikke minst i motgangstider: ”Jeg har ikke tatt meg denne tjenesten, men jeg er satt til den. Jeg står i en Gudvillet tjeneste med hans løfter over meg, grunnlagt på ham og hans nåde, ikke min fortjeneste og dyktighet ”(jf 2Pet 1:3ff). Timoteus så på seg selv og sin egen alder, sin egen maktesløshet, og så ble han grepet av motløshet. Han måtte bli minnet på selve grunnlaget for tjenesten, Guds nåde (2Tim 1:8-14; 2:1).

Vi finner ikke belegg for nylutheranernes embetssyn i Det nye testamente:

1. Vi finner ikke tale om en særskilt ordinasjonshandling som overfører en egen geistlig fullmakt til å forkynne og forvalte sakramentene, utover den fullmakt som alle troende har i dåpen og troen. At innvielsen understreker tjenestens nådegrunnlag og gir en særlig frimodighet i tjenesten, er sant, men det er ikke tale om en særlig fullmakt.
2. Den som er kalt til en tjeneste med Ord og sakrament har ingen fullmakt utover sin tjeneste (tid og sted). Står han ikke på prekestolen eller forvalter sakramentene der han er kalt til det, er han ikke noe ut over de øvrige og bærer ingen myndighet med seg i sin person. (Hvorfor springer da mange lutherske prester rundt med sin krave hvor de enn er?) Han bærer ikke med seg noen character indelebilis, aller minst utenfor sitt kall eller etter at tjenesten er utført, like lite som en dommer har noen myndighet når han ikke sitter på dommersetet.
3. Den som har en særlig tjeneste med Ord og sakrament, er ikke gitt en fullmakt som de andre ikke har, men utøver en tjeneste som prinsipielt er gitt til alle. Det er ikke to slags kristne, de geistlige som har fullmakt og de leke som ikke har noen fullmakt (jf Apg hvor de troende bryter brødet hjemme, Stefanus og Filip forkynner og døver mv).
4. I den offentlige forsamling skal likevel bare de forkynne og forvalte sakramentene som har menighetens kall, i motsetning til de mindre brodersamlinger der de troende kommer sammen som brødre og søstre, og hvor alle kan bære fram det Gud har gitt dem (1Kor 14:26-32). Vi ser i NT at menighetene valgte sine tjenere (jf Apg 6:5; 15:22; 2Kor 8:19; 1Kor 16:3). Kallet skal baseres på nådegaver (Rom 12:6ff) og åndelig og menneskelig skikkethet (jf 1Tim 3:1ff). Der de kalte tjenerne svikter i sitt kall eller der det ikke er noen andre, kan og må enhver kristen forkynne i kraft av sitt indre kall, uten noe ytre kall (som profetene i GT; Apg 6-7; 8:5; 18:25).
5. Når noen troende kaller en bror til å forkynne for seg, så er vedkommende rettelig kallet (jf Apg 18:27; Luthers skrift til de bøhmiske brødre). De ansatte og ”frivillige”

predikanter eller lærere i de lavkirkelige organisasjoner er følgelig også ”rettelig kallet”, og deres virksomhet er ikke uten bibelsk grunn slik enkelte hevder.

6. På misjonsmarken og andre steder hvor det er unge og umodne menigheter er det behov for at åndelig modne personer står for valg og innsettelse av tjenere i menighetene, slik Titus gjorde på Kreta (Tit 1:5; Apg 14:23). Det er derimot i strid med hele resten av NT når det læres ut fra disse skriftstedene at det overføres en særskilt fullmakt gjennom slike innsettelser, og at kun de som er innsatt gjennom biskoper eller andre embetsbærere (evt i ubrutt rekke fra apostlene – apostolisk sukseksjon) er rettelig kallet. Det er verken nytestamentlig eller luthersk, men vitner om en embetsforståelse med røtter i katolsk tenkning.

De troendes forhold til statskirken og frikirkene

Den ytre kirkeorganisasjon er ikke identisk med kirken, men er kun en menneskelig størrelse, som et stillas i forhold til selve byggverket (Guds folk).

Hope anbefalte de troende å bli i statskirken fordi statskirken ga en stor plattform, var et stort stillas, for å nå det norske folk. Den kristendomsformidling som statskirken ga gjennom alle sine kontaktpunkter med folket var noe positivt, til tross for alle sine mangler. Selve statskirkeordningen førte også med seg at folkeskolen var forpliktet til å gi en viss kristendomsopplæring av barna. Dette var positivt.

Disse positive begrunnelsene for statskirkemedlemskapet og statskirkeordningen er på mange måter borte i våre dager. Den kristendomsformidling som statskirken og skolen formidler er ikke bare mangelfull, men til dels nedbrytende og forførende, så det mange ganger var bedre om vi var den foruten.

Statskirken ga imidlertid også en stor frihet til et fritt og selvstendig lekmannsarbeid ved siden av det kirkelige arbeidet. En frikirke kan aldri tenkes å gi en slik frihet. Det var utenkelig for Hope å inngå i noe frivillig samarbeid med vranglærere (jf Calmeyergatemøtet i 1920). Statskirken ga rom til å holde seg borte fra vranglærende prester og vende seg fra det som strek mot Guds ord. I en frikirke ville det ikke være mulig, men der ville det enten kreves full enhet og samarbeid på alle plan, eller bli splittelse.

Frikirkedannelser ville spille mye tid og krefter på organisering, en organisering som meget lett ville gå ut over det åndelige livet. Det selvstendige lekmannsarbeidet hadde sin styrke i at det ble båret oppe av det åndelige livet selv, ikke av organiseringen. Der hvor lekmannsarbeidet ble for mye organisert, eller ble omdannet i frikirkelig retning med en langt sterkere grad av organisering, der ville en stå i stor fare for at organisasjonen eller kirken ble stående selv om det indre livet ble borte.

Alle familiemedlemmer som ble døpt inn i frikirkene (eller i organisasjonene), ville også lett gå inn i arbeidet og få tillitsverv, ikke bare i kraft av tro og gudsfrykt og åndelig skikkethet, men like gjerne i kraft av sin ytre tilhørighet.

Hopes erfaring fra USA var at vekkelsesforkynnelsen og den indre ransakelsen ble borte i så godt som alle de lutherske frikirkene. Det ble ingen avskalling, men stadig mer ”dødkjøtt”, til tross for en ”rett kirkeorden” og en ”rett bekjennelse”. Det samme kunne så visst skje i lekmannsorganisasjonene, om de ble for sterkt organisert. For alt liv må, om det skal fornyes og bevare sin livskraft, stadig kaste av seg eller skille seg av med det døde. Det er vanskelig der den ytre organiseringen blir for sterk. Da kan gjerne virksomheten holdes i gang i kraft av organisasjonen, ikke av det indre livet.

Forening - forsamling

Med utgangspunkt i at Hope anser den ytre kirkeorganisasjon, om det er i statskirken, i frikirken eller i lekmannsorganisasjonen, som kun et stillas, og kirken eller menigheten som en usynlig størrelse innenfor denne ytre organisasjon, er det ikke så viktig om man kaller misjonsforeningen for en forsamling eller en forening. Den kristne forsamling i bibelsk betydning kan uansett aldri være identisk med den ytre organisatoriske enheten.

Her siterer Hope W. Walther om Luthers kirkesyn:

”Kirken består av troende, bare av troende. Den har ingen døde lemmer. Kirken er et ’høre-rike’, ikke et ’se-rike’. Den synlige kirke er ikke kirke, men en ’ettergjort’ kirke. Ord og sakrament tilhører den sanne kirke, ikke den utvortes. Den sanne kirke blir aldri et empirisk begrep for Luther. Han står alltid ved kirkens religiøse begrep (ikke det rettslige).

Evangelisk ’kirchentum’ er som sådan ikke kirke. For Luther var spørsmålet om frikirke eller statskirke likegyldig: ingen av disse størrelser var for ham kirke. Han ønsket sådanne borgerlige innretninger som lot evangeliet få mest mulig uhindret framgang. Derfor forkastet han ikke den *organiserte* kirke, men for ham var denne kirke ’politia’, et borgerlig vesen, ikke av guddommelig art.”

Egne erfaringer

Det frie lekmannsarbeidet har to store svakheter, som på mange måter henger sammen. Det er ofte meget uklart

- hvem som har hyrdeansvar
- hvem som tilhører ”forsamlingen”.

Medlemsoversikt finnes stort sett ikke. Mange går litt her og litt der, ofte også på tvers av geografi. Hvem er medlem? Hva med slike som bare kommer av og til? Det meste er sentrert

om møtevirksomhet og forkynnelse, og ansvar for ”medlemmene” ut over forkynnelsen er ofte meget uklar. Hvem har ansvar for å besøke syke, døende, ta kontakt med ”medlemmer” som blir borte fra møtene eller øve tukt overfor ”medlemmer” som viker av i lære eller liv?

Selv om alle troende er prester, er ikke alle sogneprester. Det er behov for et særskilt ansvar som hyrde, kall det gjerne et hyrdeembete.

Helt til slutt vil jeg nevne noe som nok ikke ligger i Hopes kirkesyn, men som likevel ser ut til å bre seg i de organisasjoner som mener seg å følge Hope. Det er en stadig sterkere tendens til at det alminnelige prestedømme blir forstått som identisk med alminnelig demokrati. I stedet for embetsmannsstyre skal det være folkestyre! Flertallet bestemmer. Slik er det jo også i statskirken og i mange av frikirkene. I stedet for at Guds ord blir autoritet, blir vedtak i organisasjonen autoritet. Men dette er en avart av lekmannslinjen.